

УДК 338.45

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ

Гойталюк Я.Ф здобувач рівня вищої освіти другий (магістерський),
Онегіна В. М. д.е.н., проф.

Державний біотехнологічний університет

У роботі подано аналіз акціонерного товариства «Харківський машинобудівний завод «СВІТЛО ШАХТАРЯ»» та шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств машинобудівного комплексу.

Сучасний стан національної економіки характеризується безперервним спадом обсягів виробництва та диспропорціями у розвитку промисловості. Основна увага, як і раніше, приділяється паливно-сировинним факторам і значно меншою мірою – машинобудуванню, що переживає сьогодні далеко не найкращі часи. В даний час поняття конкурентоспроможності активно використовується при аналізі теоретичної та практичної проблематики. При цьому, у ряді випадків, такий аналіз представляє значну цінність стосовно предметної області.

Акціонерне товариство «Харківський машинобудівний завод «СВІТЛО ШАХТАРЯ» [1], є одним з найстаріших машинобудівних підприємств, флагман вітчизняного вугільного конвеєробудування, що спеціалізується на виготовленні скребкових забійних конвеєрів, перевантажувачів і головних світильників за індивідуальними замовленнями шахт з урахуванням гірничо-геологічних умов роботи. В табл.1 подано основні відомості про компанію.

Таблиця 1

Основні відомості про юридичну особу

Повна назва	Акціонерне товариство «ХАРКІВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД «СВІТЛО ШАХТАРЯ»»
Назва англійською мовою	MINER'S LIGHT JSC
Адреса	Україна, 61001, Харківська область, місто Харків, вулиця Світло Шахтаря, будинок 4/6
Пошта	svet@shaht.kharkov.ua
Вебсайт	shaht.kharkov.ua
Дата заснування	25.07.1994
Директор	Дергоусов Вадим Миколайович
Статутний капітал	3 353 329 грн
Основний вид діяльності	28.92 Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва
Власники	АКЦІОНЕРИ ТОВАРИСТВА ЗГІДНО РЕЄСТРУ ВЛАСНИКІВ ЦІННИХ ПАПЕРІВ (засновник 3 353 329 грн100%)
	Ахметов Рінат Леонідович (Кінцевий бенефіціарний власник)
	Висоцький Геннадій Геннадійович (Кінцевий бенеф. власник)
Акціонери з великими частками	DTEK ENERGY B.V. (ДТЕК ЕНЕРДЖІ Б.В.) нл Нідерланди Частка 61,295%
	Висоцький Геннадій Геннадійович (частка 29,3499%)
	ТОВ «ДТЕК ПАУЕР ТРЕЙД» (частка 5,4756%)

Завод заснований в 1891 році, як слюсарно-механічна майстерня. У 1994

році завод був перетворений, одним з перших у вугільній галузі, в акціонерне товариство, яке не має державної частки власності, шляхом приватизації майна державного підприємства – заводу «Світло Шахтаря». Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря» – одне із найстаріших машинобудівних підприємств вугільної галузі, розташоване у Харкові

Завод шахтного обладнання «Світло шахтаря» виробляє скребкові конвеєри і перевантажувачі, шахтні дробарки, запобіжні гідравлічні муфти, вибухобезпечні головні акумуляторні світильники, сигналізатори метану, фари електровозів та інше обладнання для гірничорудної промисловості. Продукція, що випускається підприємством, поставляється більш ніж в 18 країн світу і експлуатується в самих різних гірничотехнічних і кліматичних умовах у вугільної, сланцевої, калійної і інших видобувних галузях. Вироби заводу «Світло шахтаря» на практиці підтверджують свою конкурентоспроможність на сучасному ринку гірничошахтного обладнання. Завод є одним з найбільш відомих і значних в нашій країні, його різноманітна продукція – вироби важкого машинобудування і точного приладобудування – користується широким попитом в країні і за кордоном [2, с.198]. Відмінна якість і високу надійність гірничошахтного техніки з маркою Світло Шахтаря підтверджує система управління якістю, сертифікована відповідно до вимог ДСТУ ISO 9001-2001. Вироби заводу Світло Шахтаря на практиці підтверджують свою конкурентоспроможність на сучасному ринку гірничошахтного обладнання. Завод є одним з найбільш відомих і значних в нашій країні, його різноманітна продукція - вироби важкого машинобудування і точного приладобудування – користується широким попитом в країні і за кордоном. В табл.2 проаналізовано фінансові результати АТ «Харківський машинобудівний завод «СВІТЛО ШАХТАРЯ». Встановлено, що за досліджуваний період 2020-2022 роки кількість працівників скоротилася на 406 осіб. Дохід скоротився на 197322 тис.грн. Збитки компанії в 2022 році становили 434009 тис.грн. З досліджуваних років, лише 2020 рік був для компанії прибутковим. Активи компанії скоротилися на 14381 тис.грн, а зобов'язання скоротилися на 146312 тис.грн.

Таблиця 2

Фінансова звітність АТ «ХАРКІВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД «СВІТЛО ШАХТАРЯ»

	2020	2021	2022	Абс. приріст, +/-
Дохід, тис.грн	1214610	1283066	1017288	-197322
Чистий прибуток, тис.грн	32813	-23651	-434009	-466822
Активи, тис.грн	1617136	1795648	1602755	-14381
Зобов'язання, тис.грн	1354109	1084508	1207797	-146312
Кількість працівників, грн	1804	1796	1398	-406

Якщо узагальнити висловлювані різними авторами погляди конкурентоспроможність підприємств [3, с.80; 4, с.94], можна дійти висновку, що конкурентоспроможними можна вважати ті суб'єкти господарювання, які функціонують ефективно і надають споживачеві конкурентоспроможні товари та послуги. Ототожнення поняття конкурентоспроможності підприємства та

якості продукції, на наш погляд, не зовсім точно, хоча для машинобудівного комплексу якість продукції є головною складовою конкурентоспроможності підприємства [5, с.77]. Конкурентоспроможність підприємства машинобудівного комплексу повинна включати крім конкурентоспроможності продукції виробничі та управлінські фактори. Аналіз структури та змісту формулювань, різноманітність підходів до формування поняття «конкурентоспроможність підприємства» дозволяє зробити такі висновки: один із авторів під конкурентоспроможністю підприємства розуміє якість об'єкта, інший – сукупну ефективність виробництва, третій – потенційну можливість фірм, четвертий – здатність економічного об'єкта протистояти у середовищі; конкурентоспроможність підприємства як економічна категорія розглядається щодо конкретного ринку; конкурентоспроможності властивий динамічний характер – її має сенс розглядати лише стосовно конкретного моменту часу, з урахуванням змін у часі ринкової кон'юнктури; проблема конкурентоспроможності підприємства належить лише до нестационарного недефіцитного ринку. Отже, конкурентоспроможність машинобудівного підприємства – це властивість підприємства, що має певну частку відповідного ринку галузі машинобудування, продукція якої затребувана більшістю галузей народного господарства, що характеризує ступінь відповідності технологічних, інноваційних, економічних, організаційних, споживчих та інших характеристик машинобудівного підприємства вимогам ринкової ситуації та перешкоджає перерозподілу даного ринку на користь інших машинобудівних підприємств.

Список літератури:

1. Офіційний веб-сайт АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ХАРКІВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД «СВІТЛО ШАХТАРЯ». URL: <https://www.shaht.kharkov.ua/files/partners.html>
2. Антощенко Р.В., Антощенко В.М., Галич І.В., Антощенко В.В., Козлов О.С. Україна: ринок сільськогосподарської техніки, аналіз та перспективи. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Технічні науки. Харків: ХНТУСГ, 2019. Вип. 198. С.194-201.
3. Батюк Л.А., Антощенко В.В. Інноваційно-технологічні чинники глобального економічного розвитку. Науковий економічний журнал «Інтелект ХХІ», №1, Національний університет харчових технологій, ГО «Інститут проблем конкуренції», Видавничий дім «Гельветика», Київ, 2019. С.76-80.
4. Антощенко В.В. Конкурентоспроможність, як основа ефективної національної економіки. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. Харків: ХНТУСГ, 2019. Вип. 200. С. 84-95с.
5. Nikiforov A., Nykyforova A., Antoshchenkov, R., Antoshchenkova, V., Diundik, S., & Mazanov, V. (2021). Development of a mathematical model of vibratory non-lift movement of light seeds taking into account the aerodynamic forces and moments . Eastern-European Journal of Enterprise Technologies, 3(1 (111), 70–78. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2021.232508>